

ادامه حاشیه‌های
تعليق یک قانون

فرهاد فخرآبادی

خبرنگار گروه سیاست

طی روزهای اخیر، جریان تندرو اصول‌گرا با تمام قدرت خود به میدان آمده تا قانون عفاف و حجاب را که توسط شورای عالی امنیت ملی به حالت تعلیق درآمده، به جریان بیاورد. آنها هر کاری که به ذهنشان می‌رسد را انجام می‌دهند تا از طریق این قانون بتوانند به یکی از رویاهای فرهنگی خود نزدیک‌تر شوند و با فشار جامعه را شبیه چیزی کنند که خودشان دوست دارند؛ فشارهایی که به میدان بهارستان و مقابل ساختمان مجلس هم کشیده شد، آنها طبق معمول بدون دریافت مجوز و با امنیت کامل تجمع کردند.

اما پس از تجمع‌های بدون مجوز اخیر، اتفاقی عجیب در فضای سیاسی ایران افتاد. ماجرا از این قرار بود که در روزهای اخیر فایلی ویدئویی از سید محمود نبویان پخش شد که در آن جمله‌هایی را می‌گوید که پیش از این سابقه بیان آنها را نداشت. نبویان که در بین اصول‌گرایان مجلس، گزینه‌ای نزدیک به جبهه پایداری به شمار می‌رود، در ویدئویی گفته بود: «اگر قانون حجاب موجب تضعیف نظام است باید کنار گذاشته شود؛ تا کی؟ تا هر وقتی که نظام ضربه نبیند.»

بعد از انتشار این اظهارنظر، واکنش‌ها به موضوع اوج گرفت و برخی از چهره‌های تندرو اصول‌گرا حمله علیه نبویان را آغاز کردند. از جمله حمید رسایی، عضو شورای مرکزی شریان که نوشت: «ناگهان برادری که مردم از او انتظار نداشتند، برای این تخلف قانونی لباس شرعی دوخت! برای خیلی‌ها موضع آقای نبویان قابل هضم نبود... برای من اما عجیب نبود چون فقط تحلیل‌های ایشان در برجام را واقعی می‌بینم.» و یا صادق کوشکی، استاد علوم سیاسی دانشگاه هم اینگونه واکنش نشان داد: «ایراد اصلی تعطیلی قانون حجاب به خاطر لجبازی پزشک‌های است که دیکتاتوری و استبداد را در پوشش پرهیز از دوقطبی‌سازی و حفظ امنیت ملی باز می‌گردانند... وقتی در جمهوری اسلامی ایران حکم خدا و قانون مصوب مجلس به خاطر لجاجت یک فرد تعطیل شود آن وقت دیگر چیزی به نام جمهوری اسلامی باقی نمی‌ماند.» سایت رجانیوز هم در یادداشتی نوشت: «آقای نبویان؛ شما در سخنان خود فرمودید دشمن خارجی و نفاق داخلی به دنبال تعمیق شکاف‌های اجتماعی هستند و مع‌الاف در ساعات گذشته، سخنان شما چنین بهانه‌ای را برای آنان فراهم کرده است. دو جریانی که اولی شما را تندرو می‌خواند و دومی حضور شما در ستاد جلیلی را گناه نابخشودنی می‌داند، اکنون به بهانه سخنان اخیر شما مشغول سلاخی نیروهای انقلابی شده‌اند؛ صلاح در آن است که در برابر این ظلم آشکار به تمام جریان انقلابی سکوت نکنید.» همچنین، ویدئویی از یکی از روحانیون تندرو با نام حامد وفسی منتشر شده که در آن خطاب به مسعود پزشکیان می‌گوید: «تو غلط می‌کنی قانون حجاب را اجزائی نمی‌کنی... تو فرد مفسدی هستی که در لباس نفاق، قرآن و نهج‌البلاغه می‌خوانی.»

به غیر از این موارد، برخی اصول‌گرایان هم بودند که به نقد تندروها پرداخته‌اند. سیدحسین نقوی حسینی، نماینده سابق مجلس در گفت‌وگو با خبرنگاران گفته بود: «مخاطبان او همین افراد طیف جلیلی در مجلس هستند که وحدت ملی و منافع ملی را رعایت نمی‌کنند. افرادی که از لحن خیلی بدی برای صحبت استفاده می‌کنند، من بیانات این دوستان را می‌بینم خجالت می‌کشم.» ناصر ایمانی، فعال سیاسی اصولگرا هم در مصاحبه‌ای به جرم‌ان گفته بود: «خیلی از اینها به نفع نظام، اسلام و دین نیست، ولی حتی اگر کسانی که برای تظاهرات آمده‌اند این طوری فکر کنند که به نفع نظام، اسلام و دین است، می‌خواهم بگویم نمی‌شود که آنها آزاد باشند و افراد دیگر آزاد نباشند.»

در این میان روز گذشته، فاطمه مهاجرانی سخنگوی دولت در مصاحبه‌ای که با خبرنگاری ایرنا انجام داده، در واکنش به برگزاری تجمع بدون مجوز از سوی تندروها گفته است: «رویکرد دولت در مقابله با این تجمعات غیرقانونی، صوری، مدارا و وقاف است. اما اگر توهین از فرد فراتر رود و به ملت بازگردد، باید از ابزارهای قانونی استفاده کرد.» اما سوال اینجاست که رویکرد مدارا و وقاف دولت با تجمعات بدون مجوز تنها برای قشر خاصی فعال است یا همه زیر چتر این مدارا قرار دارند؟ اگر این چتر همه را شامل می‌شود، پس برخورد با جنایت‌گران و ایناژگانی که فقط بحث تجمع در اعتراض به حصر میر حسین موسوی، زهرا رهنورد و مهدی کروبی را مطرح کرده بودند، شامل کدام رویکرد بوده است؟

فخرآبادی
پارلمان

عکس: ایرنا

بازخوانی آنچه در سال ۱۴۰۳ در مجلس دوازدهم گذشت

زیرسایه تندروها

پریسا هاشمی

گزارشگر پارلمانی هم‌میهن

رخدادهای سال ۱۴۰۳ در نوع خود بی‌نظیر است و شاید بتوان گفت که کمتر سالی از سال‌های پس از انقلاب به گرد پای اتفاقات این سال نمی‌رسد. سقوط بالگرد ابراهیم رئیسی، رئیس دولت سیزدهم معادلات سیاسی ایران در این سال را به هم زد و در این بین مجلس به نوعی میاندار این رخدادها شد؛ میانداری تندرتر از همیشه. پیش از این بسیاری معتقد بودند که مجلس یازدهم تندرو است اما سال ۱۴۰۳ ثابت کرد که دست بالای دست بسیار است و تندروترین مجلس را به کشور معرفی کرد؛ «مجلس دوازدهم». نمایندگان تندرو یا به قول محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس؛ «سوپرانقلابی‌ها» پرسروصدا اما با سرمایه اجتماعی اقلیت آنقدر سرعت داشتند و دارند که فردی را یارای مقابله با آنها نیست؛ آنهایی که از هیچ اقدامی انا ندارند و به راحتی حتی به تحریف اظهارات مقام رهبری می‌پردازند. همان‌هایی که می‌ایستند و گوش می‌دهند فردی در همین تجمعات رئیس جمهور کشور (فارغ از اصلاح‌طلبی و اصولگرایی‌اش) را شبیه منافقین بخواند و اعلام کنند که منافقین هم نهج‌البلاغه را حفظ بودند. در حقیقت بخشی از آنها پرچمدار حمله به دولت چهاردهم شده‌اند و با شعار فاق و همدلی و به بهانه اصلاح امور توهین به رئیس جمهور را عادی می‌دانند. هرچند که تندروهای این دوره از مجلس به محاکمه، برکناری و زندانی کردن پزشک‌های تهدید کرده بودند. آنها که بیشتر خاستگاه‌شان جبهه پایداری و تشکل‌های همسو با آن بوده است؛ انتصاب محمدجواد ظریف به عنوان معاون راهبردی رئیس جمهور را بهانه‌ای برای محاکمه و زندانی شدن پزشک‌های به عنوان رئیس کشور قرار دادند و به دولت تا می‌توانستند تاختند. همین فشارها بود که محسنی‌اژه‌ای، رئیس قوه قضائیه را به توصیه واداشت که ظریف از دولت کناره‌گیری کند. به همین دلیل موضوعات رخ داده در سال گذشته را بنا به ترتیب اهمیت اگر بخواهیم تحلیل کنیم؛

مشکل ظریف است و بس

ظریف با این توصیه از دولت کناره‌گیری و به صراحت اعلام کرد که به توصیه رئیس دستگاه قضا و با توجه به فشارهای تندروها به مجلس از دولت خداحافظی می‌کند. این فشارها بسیار عجیب بود. نمایندگان تندرو در مجلس

لایحه «اصلاح به‌کارگیری افراد در مشاغل حساس» را به ظریف گره زدند و در مصاحبه‌های خود اعلام کردند این اصلاح انجام نمی‌شود چراکه تنها به دلیل حضور ظریف در دولت این لایحه به مجلس ارائه شده است. از آن سو دولت معتقد بود که از بسیاری از به‌کارگیری کارشناسان به دلیل وجود این قانون محروم شده است. اما موضوع خصومت با ظریف آنقدر در بخشی از نمایندگان مجلس پررنگ بود که هیچ‌گونه از موضع کوتاه نمی‌آمدند و این اصلاح را به صلاح نمی‌دانستند. حتی بیشترین تذکرات و اظهارنظرهایشان هم شده بود «ظریف» و حضورش در دولت. آنها در این عداوت پیش رفتند و درصدد تضعیف دولت برآمدند و حتی برچسب «بهائیت» به ظریف را هم مطرح کردند. به نظر می‌رسید مشکل آنها ظریف بود و بس اما موضوع فراتر از این بود و آنها برخی از نمایندگان حامی رقیب پزشک‌های در انتخابات ریاست‌جمهوری از شکست در انتخابات آنقدر ضربه خورده بودند که می‌خواستند این شکست خود را به نوعی جبران کنند. علی‌ایحال؛ پس از تمام این انگ‌هایی که به ظریف زده شد، نصرالله پژمان‌فر، رئیس کمیسیون اصل نود مجلس در حساب‌کاری خود در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «در پی انتصاب غیرقانونی ظریف، روز گذشته به عنوان رئیس کمیسیون اصل نود مجلس، به‌صورت رسمی دادخواست شکایت به دیوان عدالت اداری ارسال کردم. در این دادخواست به‌صورت شفاف اعلام کردیم این انتصاب برخلاف قانون است و باید ابطال شود. کمیسیون اصل نود حتماً تا اجرای قانون این موضوع را پیگیری خواهد کرد.» با وجود این قانون حضور ظریف در دولت غیرقانونی بود اما دولت به وفای دلخوش کرده بود و همدلی با مجلس که مجلس هم در این مورد با او همراهی نکرد. شاید محسنی‌اژه‌ای می‌دانست امضاکنندگان شکایت از مسعود پزشکیان از موضع خود کوتاه نمی‌آیند و مشکلاتی را برای رئیس‌جمهور به وجود می‌آورند. به همین دلیل ظریف را مجاب کرد که رخت دولت را از تن بیرون کند.

تجمعات غیرقانونی برای ابلاغ قانون

پس از خداحافظی ظریف از دولت دیگر مسئولان در تیررس این تندروها قرار گرفتند. اما پروپاگانداي آنها در این مورد جواب نداد؛ به همین دلیل سراغ موضوع حجاب رفتند و ابلاغ قانون حجاب و عفاف. آنها دار و دسته خود را جلوی مجلس آوردند و هر چه خواستند بر دولت و رئیس مجلس تاختند. در این میان جواد نیک‌بین، نماینده کاشمر، بردسکن و خلیل‌آباد و عضو کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس از حاشیه‌سازی برای نظام خبر داد و گفت: «عدم ابلاغ مصوبه عفاف و حجاب با تصویب شورای امنیت بوده و حاشیه‌سازی برای این تصمیم نظام را مشکوک خواند و تاکید کرد من شنیده‌ام عده‌ای به اینها که برخی شب‌ها مقابل مجلس می‌خوانند (برای فشار به ابلاغ این قانون) پول می‌دهند. باید وزارت اطلاعات این موضوع را بررسی کند.» هرچند که برخی از تجمع‌کنندگان این موضوع را تکذیب کردند اما برخی از تجمع‌کنندگان پیشنهاد پول به آنها را تایید کردند. در این میان مهری طالبی دارستانی، ابداع‌کننده کلینیک بدحجابی که در هر جمعی علیه دولت شرکت دارد و حتی تجمع در خواست عزل و محاکمه ظریف در میدان پاستور هم حضور داشت از جمله افرادی است که در این تجمع «درخواست ابلاغ قانون حجاب و عفاف» پافشاری کرد.

مجلس علیه مجلس

مرتضی آقاآهرانی، رئیس کمیسیون فرهنگی، محمدتقی نقدعلی، نماینده خمینی شهر، علی شیرین‌زاد، نماینده کرج، احمد راستینه نماینده شهرکرد، زهره‌سادات لاجوردی، نماینده تهران، نمایندگانی بودند که در جمع معترضان حاضر شدند و به سخنرانی پرداختند. برخی از نمایندگان همچون امیرحسین ثابتی هم به میان این تجمع‌کنندگان رفت تا موضع همسوی خود با آنها را به نمایش بگذارد. در حالی که برخی از سخنرانان این تجمع به رئیس‌جمهور توهین کرده و او را به سازمان مجاهدین خلق تشبیه کردند و نمایندگان مجلس حاضر در این تجمع از این توهین گذشتند چراکه مقاصد سیاسی آنها هم‌تراز از توهین و تضعیف دولت بود. در این میان اما محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس هم از این حمله معترضان بی‌نصیب نماند. نمایندگان و معترضان به قالیباف هم حمله کردند که قانون عفاف و حجاب را ابلاغ نکرده است و تن به مصوبه شورای عالی امنیت ملی داده است. قالیباف هم در مشکلات مصوبه‌ای که با ریاست خود در دوره یازدهم مجلس مصوب شده بود، غوطه‌خور شده است. این میراث که بسیاری از جمله ریاست‌جمهوری آن را قابل اجرا نمی‌دانند و برخی هم آن را عاملی برای دوقطبی شدن جامعه می‌دانند، در دوره یازدهم مجلس و پشت درهای بسته به صورت اصل ۸۵ به تصویب رسیده است. شاید همین همه‌جا به قالیباف باعث

کشور را پرتنش یافتند، تصمیم گرفتند این دوره را ۷ ساله کنند. از این رو اعلام کردند که از طریق شورای عالی استان‌ها لایحه‌ای به مجلس ارسال کردند تا دو دوره مدیریت شهرها و روستاها را در اختیار داشته باشند. دلیل آنها برای ارائه این لایحه این بود که طبق قانون می‌توان دوره مدیریت شهری را افزایش داد اما کاهش نده. اما برخی از نمایندگان که با این موضوع مخالف بودند اعلام کردند که «مجلس در گذشته قانون افزایش دوره مدیریت شهری را مصوب کرده و با توجه به اتفاقات رخ داده حالا تصمیم گرفته که قانون کاهش یک‌ساله دوره بعد از آنها برای یک دوره مصوب کند.» تنش‌ها بر سر ۷ ساله شدن دوره شوراها بالا گرفت و در آخر به تصویب مجلس نرسید. اما اعضای شورای عالی استان‌ها از ماندن بیشتر بر سر مدیریت شهرها و روستاها دست‌بردار نبودند. به همین سبب لایحه‌ای برای افزایش یک‌ساله دوره مدیریت شهری به مجلس ارائه کرد. شاید با خودشان این حساب را می‌کردند که یک‌سال، یک‌سال از مجلس

چالش انتخابات شوراها در مجالس یازدهم و دوازدهم

آخرین جلسه مجلس یازدهم اعلام کرد که با توجه به تکلیف قانونی برای برگزاری زودهنگام انتخابات ریاست‌جمهوری در ۵۰ روز، مجلس نمی‌تواند پیشینه بیش از ۱۵۰ هزار کاندیدای انتخابات شوراها در سراسر کشور را در این مدت کوتاه بررسی کند. به همین دلیل مجلس بر آن شد که تصمیمی عاجل برای انتخابات شوراها بگیرد و مقرر شد که انتخابات شوراها سر موعد خود (خرداد ۱۴۰۴) و طی دوره ۴ ساله برگزار شود و دوره بعد مدیریت شهری ۳ ساله باشد تا انتخابات ریاست‌جمهوری و انتخابات شوراها مجدداً با هم برگزار شود. این مصوبه مجلس به تایید شورای نگهبان نیز رسید و به قانون تبدیل شد اما شورایی‌ها که شرایط

سال ۱۴۰۳ سال گذار مجلس بود و عبور از دوره یازدهم و شروع مجلس دوره دوازدهم. در آخرین روزهای مجلس یازدهم بالگرد سید ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور دولت سیزدهم سقوط کرد و مجلس‌نشینان مجبور شدند در قانون انتخابات برای عدم هماهنگی انتخابات شوراها و شهر و روستا و ریاست‌جمهوری دست ببرند. یکی از اصلاحات قانون انتخابات درباره انتخابات شوراها و شهر و روستا بود. مجلس یازدهم آخرین مصوبه خود را به تعیین تکلیف انتخابات شوراها اختصاص داد.

محمد صالح جوکار، نماینده یزد، اشکذر، بخش ندوشن و دهستان سورک و رئیس کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها در مجلس در